

Briefing dotyczący odpowiedzi PGE GiEK na pozew Greenpeace

Wprowadzenie

W marcu 2020 roku Greenpeace Polska złożył pozew przeciwko PGE GiEK - należącej do koncernu PGE spółce, będącej największym emitentem gazów cieplarnianych w Polsce oraz właścicielem m.in. elektrowni Bełchatów. W swoim pozwie organizacja domaga się, aby spółka zrezygnowała z nowych inwestycji węglowych oraz wdrożyła strategię ograniczenia emisji gazów cieplarnianych – tak aby najpóźniej w 2030 r. doprowadzić do ich zerowej emisji z instalacji opalanych węglem. Podstawę prawną niniejszego żądania stanowi art. 323 ust. 2 w zw. z ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późn. zm.; dalej: POŚ). Zgodnie z tym przepisem organizacja ekologiczna może wystąpić z roszczeniem o przywrócenie stanu zgodnego z prawem, podjęcie środków zapobiegawczych albo o zaprzestanie działalności, w przypadku bezprawnego oddziaływania na środowisko skutkującego naruszeniem lub bezpośredniego zagrożenia środowiska, pojmowanego jako dobro wspólne.

W lipcu PGE GiEK przysłała obszerną odpowiedź na złożony pozew. Stanowi ona zbiór luźno połączonych ze sobą stwierdzeń, z których część nie opiera się na faktach lecz przekonaniach, niezgodnych ze stanem faktycznym. Ku naszemu ogromnemu zaskoczeniu, niektóre stwierdzenia zawarte w odpowiedzi stoją również w sprzeczności z oficjalnymi komunikatami koncernu PGE. By zobrazować jak PGE GiEK ignoruje swój wpływ na środowisko, a także pokazać jak ten największy emitent gazów cieplarnianych w Polsce widzi sposoby radzenia sobie z największym współczesnym wyzwaniem ludzkości (zmianą klimatu) pogrupowaliśmy wybrane cytaty z odpowiedzi PGE GiEK na pozew na kilka kategorii. Oto one:

1. Negowanie zmiany klimatu i jej antropogeniczności

Stwierdzenie PGE GiEK:

„...zarzuty powołane w treści pozwu opierają się tak na twierdzeniach nieprawdziwych (np. twierdzeniach o antropogenicznym podłożu wzrostu temperatury w ostatnim okresie, wpływie Pozwanego na ww. wzrost temperatury, szkodliwym wpływie wzrostu temperatury na środowisko)...”.

Stanowisko nauki:

Konsensus naukowy w sprawie przyczyny globalnego ocieplenia analizowano wielokrotnie. Zamiast odsyłania do licznych specjalistycznych pozycji literatury na ten temat wystarczy w tym miejscu odesłanie do krótkiego przeglądu przygotowanego przez NASA: <https://climate.nasa.gov/scientific-consensus/>

Konsensus ten ma bardzo silne podstawy w stanie wiedzy. Udowodniono jednoznacznie, ponad wszelką rozsądną wątpliwość, że to człowiek przez swoją działalność, przede wszystkim

związaną ze spalaniem paliw kopalnych, powoduje wzrost zawartości CO₂ w atmosferze Ziemi, a CO₂ jest najważniejszym z punktu widzenia klimatu długożyjącym w atmosferze gazem cieplarnianym. Wiedza jest ta powszechna w nauce od ponad 120 lat.

Stwierdzenie PGE GiEK:

„Wpływ działalności człowieka na przebieg tzw. efektu cieplarnianego jest znikomy”.

„Tymczasem ze stanowiska międzynarodowych środowisk naukowych w zakresie określenia wpływu antropogennych gazów na efekt cieplarniany wynika, że wpływ gazów antropogennych, w tym CO₂ i CH₄ na efekt cieplarniany jest znikomy.”

Stanowisko nauki:

W bazie danych o publikacjach naukowych „Web of Science”, używanej także w Polsce do ewaluacji instytucji naukowych, zindeksowano 98 czasopism o zasięgu międzynarodowym w temacie „Meteorologia i nauki atmosferyczne”. Co kilka lat Międzyrządowy Zespół ds. Zmiany Klimatu (IPCC), którego Polska jest uczestnikiem, opracowuje raporty przeglądowe będące wyciągiem najważniejszych wniosków z tych publikacji. W ostatnim piątym (jak i poprzednich) raporcie przeglądowym pierwszy przyczynek, opublikowany w 2013 roku dotyczy naukowych podstaw fizycznych [<https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/>]. Przyczynek składa się z 14 rozdziałów napisanych na podstawie kilkunastu tysięcy artykułów naukowych opublikowanych w tych recenzowanych czasopismach przez 259 autorów. Sam raport był recenzowany przez 1089 ekspertów recenzentów, którzy zgłosili niemal 55 tysięcy uwag. Jest to najlepszy przegląd wiedzy na temat mechanizmów klimatycznych na świecie. W podsumowaniu dla decydentów [<https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg1/>] można przeczytać:

„Koncentracje dwutlenku węgla (CO₂), metanu i tlenku azotu w atmosferze wzrosły do poziomów niespotykanych w ciągu ostatnich 800 000 lat. Koncentracja CO₂ wzrosła o 40% w stosunku do ery przedprzemysłowej, głównie z powodu spalania paliw kopalnych, a także z powodu emisji związanych ze zmianami w użytkowaniu gruntów. Ocean zaabsorbował ok. 30% antropogenicznych emisji dwutlenku węgla, co jest przyczyną zakwaszania oceanów. (...)”

„Wpływ człowieka na klimat jest oczywisty. Świadczą o tym rosnące koncentracje gazów cieplarnianych w atmosferze, dodatnie wymuszanie radiacyjne, obserwowane ocieplenie i zrozumienie systemu klimatycznego.”

Stwierdzenie PGE GiEK:

„Nie ma żadnych przekonujących dowodów naukowych, że ludzkie uwolnienie dwutlenku węgla, metanu czy innych gazów cieplarnianych powoduje bądź spowoduje w przewidywalnej przyszłości katastrofalne ocieplenie ziemskiej atmosfery /zakłócenie klimatu Ziemi. Ponadto, istnieje istotny naukowy dowód, że wzrosty atmosferycznego dwutlenku węgla wywołują wiele korzystnych efektów na rzecz naturalnej roślinności i środowiska na Ziemi”.

„Wzbogacenie atmosfery o CO₂ jest korzystne, bo przecież CO₂ to „pokarm” roślinny oraz podstawa wszelkiego życia na Ziemi”.

Stanowisko nauki:

„Zwiększona koncentracja CO₂ w atmosferze niekoniecznie będzie dla roślin korzystna. Upały, susze i pożary oraz problemy z dostępem do innych składników odżywczych, będące konsekwencjami wzrostu ilości dwutlenku węgla w atmosferze, ograniczą wzrost roślin”. Więcej: <https://naukaoklimacie.pl/fakty-i-mity/mit-im-wiecej-co2-tym-lepiej-dla-roslin-47?t=2>

Komentarz Greenpeace

Zmiany klimatu są jednym z najlepiej zbadanych i udokumentowanych kwestii badanych przez naukowców na całym świecie. Najlepszym tego dowodem jest praca Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu ([IPCC](#)) i publikowane co kilka lat raporty tzw. Assessments Report, które zbierają i aktualizują stan wiedzy naukowej dotyczącej zmian klimatu. IPCC publikuje też specjalne raporty na potrzeby podjęcia strategicznych decyzji i działań dotyczących zapobiegania najbardziej katastrofalnym skutkom zmian klimatu. Jednym z takich raportów jest specjalny raport IPCC z 2018r. w którym naukowcy ostrzegają, że podniesienie się średniej globalnej temperatury powyżej 1,5 st. C skutkować będzie nieodwracalnymi zmianami prowadzącymi do katastrofy klimatycznej. Jednocześnie ten sam raport wskazuje rozwiązanie, jest nim osiągnięcie w skali świata neutralności klimatycznej do połowy wieku. Żeby to osiągnąć kraje uprzemysłowione, w tym Polska muszą odejść od spalania węgla najpóźniej do 2030 roku.

2. Negowanie wpływu na środowisko i przyczyniania się do globalnych zmian klimatu

Stwierdzenia PGE GiEK:

„Działalność Pozwanego nie zagraża ani tym bardziej nie narusza środowiska jako dobra wspólnego”.

„Nie ma podstaw do twierdzenia, iż sam Pozwany poprzez swoją działalność przyczynia się do globalnych zmian klimatu”.

“W odniesieniu do całkowitych emisji zarówno w skali regionalnej, jak i w porównaniach międzynarodowych, dane wyraźnie wskazują na znikome znaczenie emisji PGE GiEK.”

„Warto podkreślić, że wchodząca w skład Kompleksu Bełchatowskiego obok Elektrowni Bełchatów, Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów należy do krajowej i europejskiej czołówki przedsiębiorstw przyjaznych środowisku”.

Komentarz Greenpeace:

PGE GiEK jest istotnym emitentem gazów cieplarnianych. W odniesieniu do twierdzeń PGE GiEK, jakoby nie był istotnym emitentem gazów cieplarnianych w szerszej skali (na tle Europy i świata), chcemy zauważyć, że grupa PGE, której częścią i której największym emitentem jest

PGE GiEK, podkreśla swoją rolę w redukcji gazów cieplarnianych i realizacji celów na poziomie UE. Grupa PGE, do której należy PGE GiEK i w ramach której PGE GiEK odpowiedzialny jest za przeważającą większość emisji CO₂, w różnych miejscach podkreśla świadomość znaczącej roli, jaką PGE odgrywa w procesie transformacji polskiej energetyki i osiągnięcia redukcji emisji gazów cieplarnianych zgodnych z celami UE - wskazując tym samym jak istotnym podmiotem jest w tej dziedzinie. Świadczy o tym m.in. fragment ze sprawozdania niefinansowego PGE za 2019 odnoszący się do spełniania unijnych celów redukcji emisji gazów cieplarnianych (*Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. oraz Grupy Kapitałowej PGE za rok 2019*): "Transformacja w kierunku niskoemisyjnym jest kluczowym wyzwaniem dla Grupy PGE, a od jej powodzenia zależy spełnianie krajowych i unijnych celów redukcji emisji gazów cieplarnianych. Zdajemy sobie sprawę z wpływu, jaki wywieramy na środowisko, dlatego chcemy skutecznie ten wpływ ograniczać i racjonalnie korzystać z zasobów naturalnych". Jednocześnie, w tym samym sprawozdaniu, PGE wyraża gotowość do realizacji unijnych celów klimatycznych: "Jesteśmy gotowi aktywnie przyczynić się do realizacji ambitnych unijnych celów klimatycznych."

Skalę i istotność emisji CO₂ Pozwanego można zobrazować zestawiając je z całkowitymi emisjami CO₂ (z wszystkich sektorów gospodarki) niektórych krajów Europy. Tak więc niecałe 57 mln ton CO₂ wyemitowanych przez PGE GiEK w 2018 można porównać z całkowitą emisją CO₂ wszystkich sektorów gospodarki (również w 2018 roku, na bazie danych European Environment Agency EEA¹) w: Danii (34,9 mln), Słowacji (36,1 mln), Szwajcarii (37 mln), Szwecji (41,8 mln), Bułgarii (43,6 mln), Norwegii (43,8 mln), Finlandii (45,9 mln), Węgier (49,6 mln), Portugalii (51,6 mln), a dodając nowe bloki węglowe PGE GiEK (i szacowaną emisję roczną CO₂ na poziomie ok. 80 mln ton CO₂), można emisje Pozwanego porównać również z emisją CO₂ krajów takich jak Austria (66,7 mln ton), Grecja (71,8 mln), Rumunia (77 mln). Tak więc emisje CO₂ PGE GiEK przekraczają całkowite emisje CO₂ niektórych krajów europejskich. Innymi słowy poziom kontrybucji PGE GiEK do globalnej emisji gazów cieplarnianych pozostaje na poziomie wyższym niż całych, poszczególnych, wskazanych krajów.

3. Teza spółki PGE GiEK jakoby obniżała emisje CO₂

Stwierdzenie PGE GiEK:

„... Grupa PGE, do której należy Pozwany, jest największym producentem zielonej energii w Polsce oraz fakt, że Pozwany podejmuje od kilku już dekad olbrzymi wysiłek w trosce o stan środowiska, który przynosi wymierne efekty w postaci znakomitego obniżenia emisji do powietrza, sukcesów działań rekultywacyjnych oraz minimalizacji ingerencji w innych aspektach środowiskowych, w tym znacznej redukcji emisji CO₂ i innych substancji do atmosfery. Pozwany działa w sposób zrównoważony i bardzo aktywny dla dbałości o środowisko”.

Komentarz Greenpeace:

---

¹ <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż rozwój energetyki odnawialnej i produkcji zielonej energii nie były w ostatnich latach priorytetem grupy PGE. Tylko niewielka bowiem część nakładów inwestycyjnych grupy PGE była w ostatnich latach przeznaczana na rozwój odnawialnych źródeł energii - średnio (średnia ważona z ostatnich 4 lat) 1,7%.

W 2019 roku wolumen energii elektrycznej wyprodukowanej przez całą grupę PGE z odnawialnych źródeł energii kształtował się na poziomie 3,5% i nie został zwiększony na przestrzeni ostatnich lat.

W temacie rzekomej redukcji emisji CO₂ przez PGE GiEK należy zauważyć, że: całkowita, bezwzględna wielkość emisji CO₂ PGE GiEK utrzymuje się w ostatnich latach na zbliżonym poziomie, a otwarcie nowych bloków w Opolu oraz w Turowie, a także przejście elektrowni Rybnik zwiększy te emisje w najbliższej przyszłości.

4. Sposoby PGE GiEK na rozwiązywanie problemów środowiskowych

Twierdzenie PGE GiEK:

„Powód jest w błędzie, twierdząc, że „Odstąpienie od tej oraz innych inwestycji w zakresie wydobywania i spalania węgla jest podstawowym środkiem zapobiegawczym; do jakiego zobowiązany winien zostać Pozwany w celu ograniczenia naruszenia i zagrożenia środowiska” - odstąpienie przez PGE GiEK od tej inwestycji nie tylko nie ograniczy naruszenia czy zagrożenia środowiska, ale wręcz przeciwnie - to właśnie budowa kopalni na złożu Złoczew przyczyni się do zmniejszenia emisji CO₂”

Komentarz Greenpeace:

Jest to oczywisty absurd. W ramach realizacji przedsięwzięcia planowane jest wydobywanie ok. 480 mln ton węgla brunatnego, który następnie zostałby przetransportowany na odległość ok. 50 km (prawdopodobnie zbudowaną w tym celu linią kolejową) i spalony w blokach elektrowni Bełchatów, skutkując emisją ok. 462 mln ton CO₂. Zamiast utrzymywania przy życiu starych, wysokoemisyjnych mocy węglowych, PGE GiEK ma możliwość rozwijania odnawialnych źródeł energii, dzięki czemu całość szacowanej, powyżej wskazanej emisji CO₂, powstałej ze spalania złoża węgla brunatnego Złoczew, może zostać uniknięta.

5. Rok 2030 jako graniczna data osiągnięcia zerowych emisji CO₂ ze spalania węgla w kontekście wyłączeń i tak już planowanych przez PGE do 2035 roku

Twierdzenie PGE GiEK:

PGE GiEK podaje, iż “Nie jest technicznie, organizacyjnie ani ekonomicznie możliwa wymiana mocy wytwórczych o wielkości ponad 25 tys. MW w przeciągu 10 lat. Nie zrobi i nie planuje tego zrobić żaden kraj na świecie. (...)”.

Komentarz Greenpeace:

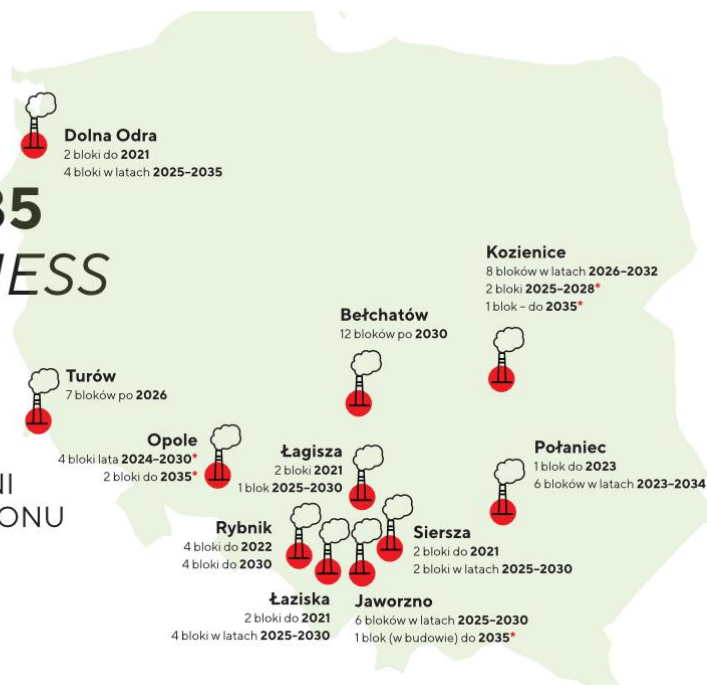
Z publicznie dostępnych informacji wynika, że, niezależnie od Pozwu, istnieją plany i zapowiedzi wyłączenia części istniejących mocy węglowych należących do Pozwanego w kolejnych latach (i zapewne zastąpienie ich nowymi mocami).

ODEJŚCIE POLSKI OD WĘGLA DO 2035 ROKU TO *BUSINESS* AS USUAL

DATY ZAMKNIĘCIA ELEKTROWNI WĘGLOWYCH PGE, ENEI I TAURONU

* Daty podyktowane rekomendacją
Climate Analytics, Carbon Tracker lub
datą zakończenia kontraktów z rynku mocy.

GREENPEACE

Pełny raport Greenpeace dot. planowanych wyłączeń mocy węglowych można znaleźć tu:

<https://www.greenpeace.org/poland/aktualnosci/29289/odejscie-polski-od-wegla-do-2035-roku-to-business-as-usual-konieczne-przyspieszenie/>

Powyższe informacje wskazują, iż część mocy węglowych PGE GiEK przewidziana jest do wygaszenia w najbliższych latach niezależnie od pozwu złożonego przez Greenpeace, a brak ekonomiki działania może wymusić zamknięcie kolejnych. W takim kontekście, żądania stawiane przez Greenpeace w pozwie należy traktować jako żądania mające na celu przyspieszenie procesu dekarbonizacji, a nie jako żądanie całkowitej zmiany okoliczności, w których działa PGE GiEK.